

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีในหนังสือเรียน
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

นางนุชนารถ แต้บุญสม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ศูนย์วิจัยที่ ๓ ศึกษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 974-633-922-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17057310

A CONTENT ANALYSIS OF CITIZENSHIP CHARACTERISTICS IN THE TEXTBOOKS
PRODUCED IN ACCORDANCE WITH THE LOWER SECONDARY EDUCATION
CURRICULUM B.E.2521 (REVISED EDITION B.E.2533)

Mrs.Nuchanart Paewboonsom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education,
Department of Foundations of Education

Chulalongkorn University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
1996

ISBN 974-633-922-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีในหนังสือเรียน
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533)
โดย นางนุชนารถ แบัวบุญสม
ภาควิชา สारตดศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. จุมพล พุฒภัทรชีวิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชันติดา รักษ์พลเมือง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. จุมพล พุฒภัทรชีวิน)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รัตนา ตุงคสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพวรรณ เลขะวิช)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นุชนารถ แฉ้วบุญสุข : การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีใน
หนังสือเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
(A CONTENT ANALYSIS OF CITIZENSHIP CHARACTERISTICS IN THE
TEXTBOOKS PRODUCED IN ACCORDANCE WITH THE LOWER SECONDARY EDUCATION
CURRICULUM B.E.2521 (REVISED EDITION B.E.2533) อ.ที่ปรึกษา : อ.
ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน, 188 หน้า. ISBN 974-633-922-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี
ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร ซึ่งมีเอกสารที่ใช้วิเคราะห์ทั้งสิ้น 45 เล่ม

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏอยู่มากคือ การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค
ที่ดี สุขภาพดี ความมีระเบียบวินัย ทักษะด้านภาษาไทย ความมีเหตุผล ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่
ปรากฏน้อย ได้แก่ ทักษะในการใช้เทคโนโลยี การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความกระตือรือร้น
ความคิดริเริ่มในการประกอบอาชีพ มีน้ำใจนักกีฬา สำหรับลักษณะความเป็นพลเมืองดีจะปรากฏมากในกลุ่ม
ลักษณะและพฤติกรรมเพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของมนุษยชาติ

กลุ่มวิชาสังคมศึกษามีลักษณะความเป็นพลเมืองดีปรากฏมาก และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิต
ศาสตร์มีลักษณะความเป็นพลเมืองดีปรากฏน้อยที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารัตถศึกษา

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C640093 : MAJOR FOUNDATIONS OF EDUCATION
KEY WORD:

CONTENT ANALYSIS / CITIZENSHIP / TEXTBOOKS

NUCHNART PAEWBOONSOM : A CONTENT ANALYSIS OF CITIZENSHIP CHARACTERISTICS IN THE TEXTBOOKS PRODUCED IN ACCORDANCE WITH THE LOWER SECONDARY EDUCATION CURRICULUM B.E.2521 (REVISED EDITION B.E.2533). THESIS ADVISOR : CHUMPOL POOLPATARACHEWIN, Ph.D. 188 pp. ISBN 974-633-922-2

The objective of this research was to analyze, by means of content analysis, citizenship characteristics in the textbooks produced in accordance with the lower secondary education curriculum B.E.2521 (revised edition B.E.2533). Towards that end forty five books were analyzed.

Research findings revealed that distinctive features that stand out prominently in the textbooks devised along the line of the curriculum of B.E.2521 (revised edition B.E.2533) include the following qualities : quality producer and consumer, good health, sacrifice, Thai language proficiency, and rationality. On the other hand, the citizenship characteristics that were lowly represented in the texts under study are mastery of technology, positive use of leisure, being active, initiation in profession, and good spirit. In other words, the citizenship characteristics were highly manifested in behaviour aiming at becoming a productive member of the human race.

On the whole, the citizenship characteristics were represented highest and lowest in social science and science-mathematics group respectively.

ภาควิชา..... สาร์ตตศึกษา
สาขาวิชา..... พื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ อาจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และตรวจสอบการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา และสามี ซึ่งได้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

นุชนารถ แป้วบุญสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
ประชากรในการวิจัย	9
ตัวแปรในการวิจัย	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	15
วิธีดำเนินการวิจัย	15
การเสนอผลการวิจัย	20
บทที่	
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
ทัศนะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี	21
การวิเคราะห์เนื้อหา	30
วิธีวิเคราะห์เนื้อหา	31

บทที่	หน้า
ความหมายของหนังสือเรียน	33
ความสำคัญของหนังสือเรียน	35
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
 3 วิธีดำเนินการวิจัย	 50
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	50
การดำเนินการวิจัย	50
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 60
 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	 98
สรุปผลการวิจัย	99
อภิปรายผล	101
ข้อเสนอแนะ	111
 รายการอ้างอิง	 113
 ภาคผนวก	 120
 ประวัติผู้เขียน	 188

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แสดงค่าร้อยละของผลการพิจารณาและตรวจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญ	55
2	แสดงการคัดเลือกหนังสือที่ใช้ในการวิจัยตามโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521.....	56
3	หนังสือเรียนที่ปรากฏลักษณะความเป็นพลเมืองดี.....	61
4	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของเนื้อหาลักษณะความเป็นพลเมืองดีแต่ละคุณลักษณะที่ปรากฏในหนังสือเรียนโดยส่วนรวมจากลักษณะที่มีความถี่มากไปน้อย	70
5	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนแต่ละกลุ่มวิชา	73
6	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย	76
7	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	79
8	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนกลุ่มวิชาสังคม	82
9	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ.	85
10	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ	88
11	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏตามประเภทเนื้อหาคุณลักษณะของพลเมืองดี.....	91
12	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏตามประเภทเนื้อหาคุณลักษณะของพลเมืองดี ประเภทเป็นสมาชิกที่ดีของมนุษยชาติ.....	94
13	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏตามประเภทเนื้อหาคุณลักษณะของพลเมืองดีประเภทเป็นสมาชิกที่ดีของวงการอาชีพ.....	96
14	ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏตามประเภทเนื้อหาคุณลักษณะของพลเมืองดีประเภทเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม.....	97